HET NAAIDOOSJE

DOOR ELISE RUTGERS

Met haar hand de leuning grijpend, haar éénen voet op de eerste trede, stond juffrouw Wisman onder aan de trap en liet haar stem roepend omhooggalmen.

„Willem!"

„Ja, moeder!" klonk het terug.

„Kom je beneden?"

„Ja!"

„Het eten staat op tafel!" Liepend draaide een deur op haar hengsels, vlugge, vaste schreden kraakten de trap af, die zuchtte onder den stevigen druk van de neerdalende voeten.

Juffrouw Wisman was de kamer binnengegaan en begon de borden van de rond de tafel wachtende kinderen te vullen.

„Wat doe je toch-altijd daar boven?" ondervroeg zij haar oudste, die vlug op zijn plaats schoof.

„Och, niets!"

„Wat niets?" vorschte zij, een ongeduldig klankje in haar stem. „Je weet, dat ik er 'n hekel aan heb, als je zoo'n heelen middag verlummelt, zonder iets uit te voeren."

„Maar moeder, het is toch Zondag!"

„Waarom neem je niet liever de jongens eens mee voor een flinke wandeling? Dat is veel gezonder dan op een warm zolderkamertje blijven hokken!"

„Den volgenden Zondag!" beloofde Willem. „Is dat goed, moedertje?"

„Ja, dat is goed!"

„Kijk dan maar niet meer boos!" vleide hij. „Dat past niets bij uw gezicht!"

„Malle jongen!" lachte zij verteederd. „Ik ben niet boos!"

„Dat is dus afgesproken, jongens!" sprak Willem zijn beide kleine broertjes toe. „Den volgenden Zondag gaan we uit en we zullen er een mooien dag van maken!"—

De volgende Zondag kwam, maar een mooie dag was het niet! —

De oorlogsbrand was over de wereld uitgebroken, lekkend met zijn vurige tongen om zich heen, zoekend naar wat hij zou kunnen verslinden; de onverbiddelijke roepstem, waaraan gehoorgeven niet geweigerd kon worden, was doorgedrongen in de huizen van arm en rijk, bijéénverzamelend de mannen, aangewezen om hun in de jaren van kracht en hoop gekomen levens te wagen voor de verdediging van het vaderland.

Naar willen werd niet gevraagd, waar de ijzeren hand van den dienstplicht gebiedend kon worden uitgestrekt; moeders moesten haar zonen, vrouwen haar mannen geven, ze zien vertrekken den dood tegemoet.

Stroomen van tranen vloeiden, geweeklaag weerklonk uit oude en jonge monden, zuchten stegen op, alle even onmachtig, om het voortrazende noodlot te stuiten.

En zoo snel volgden de gebeurtenissen elkander op, zoo weinig tijd werd gelaten, om de ongelukstijdingen te verwerken en in vollen omvang te overzien, dat voor velen een benauwde droom leek, wat gruwzame werkelijkheid was en het ontwaken uit dien droom zou zijn nog verschrikkelijker dan de droom zelf. —

Weer schepte juffrouw Wisman de borden van de wachtende kinderen vol; met een snik reikte zij haar oudste zijn portie toe.

„Kom moedertje, flink zijn!" troostte hij, zelf zenuwachtig, draaiend met licht trillende vingers aan zijn uitkomend snorretje.

„Och jongen, ik kan je niet missen!"

„U ziet mij eerder terug dan u denkt; in een paar maanden is alles afgeloopen!"

„Je bent mij zoo tot steun geweest, sinds je vader dood is."

„Dat blijf ik immers, al moet ik nu voor een poosje van u weg!"

„Nooit heb je mij verdriet gedaan en . . . ."

„O, jawel!" trachtte hij te schertsen.

„Neen, nooit!"

„En verleden Zondag dan en den Zondag daarvóór?"

„Ik weet er niets meer van!"

„U was er maar niets tevreden over, dat ik den heelen middag verlummeld had."

„Hou op, Willem!"

„Ik kreeg er een leelijk standje over!" plaagde hij, maar ziende dat zijn scherts haar leed verscherpte, sprong hij op en knielde bij haar neer, zijn hoofd tegen haar aandrukkend als toen hij een kleine jongen was en voor zijn verdrietelijkheidjes bij haar troost zocht.

Haar handen streelden zijn haar, dat hij nat voelde worden van haar niet langer te weerhouden tranen.

„Ik deed geen kwaad, hoor moedertje!" fluisterde hij. „En ik zal ook nooit iets doen, dat u verdriet geeft; ik beloof het u! Wees niet bezorgd over mij; zoovelen immers deelen in mijn lot. Waarom ziet u alles toch zoo donker in?"

Zij vermande zich en op het oogenblik van afscheidnemen wist zij haar gezicht tot een glimlach te plooien, want haar jongen mocht geen droeve herinnering aan zijn moeder meenemen, die hem drukken zou, waar hij al zijn moed en geestkracht onverminderd noodig had.

Het gewone leven ging zijn gang in het dorpje, verweg gelegen van het tooneel van den strijd; geen gedreun van kanonnen drong er door, geen langs trekkende troepen of transporten gewonden riepen visioenen van bloed en vuur op; het leven ging zijn gewonen gang, maar begeeriger dan tevoren grepen vele handen naar de couranten, die berichten gaven, zagen vele oogen uit naar den post, die brieven van het front aanvoerde: het leven ging zijn gewonen gang, maar in vele harten wroette het leed ongezien voort.

Juffrouw Wisman werkte en redderde, haar huishouding verzorgend, even ijverig als voorheen, maar wie in haar had kunnen blikken, door het masker van kalme berusting heen, zou gezien hebben, dat de gedachten aan haar jongen haar geen enkel oogenblik loslieten: overdag, als haar bezige handen zich repten, des avonds, als zij na gedanen arbeid even stil zat in den piependen, rieten leuningstoel bij het raam, des nachts, als zij vergeefs trachtte, in slaap te raken, altijd omsponnen haar gedachten den afwezigen zoon; afwisselend hoopvol en diep-droevig waren haar fantasieën.

Zij ging met haar gedachten terug, ver terug; geen vorstenkindje werd bij zijn intrede in de wereld met meer vreugde begroet dan haar jongen, geen ouders waren gelukkiger met hun eersteling dan haar man en zij met het schreiende, rozige ventje, dat de spil werd, waarom hun leven draaide.

Hij bleef eenige jaren lang alleen, maar ook later, toen er broertjes en zusjes geboren werden, hielden de ouders in hun harten een klein hoekje apart voor hun oudste, gaven zij hem, al wilden zij het eigenlijk niet bekennen, een streepje vóór bij hun andere kinderen; hij maakte geen misbruik van hun zwakheid; goedhartig, vroolijk, met uitnemende hersens begaafd, stelde hij geen enkele van hun verwachtingen te leur en als groote jongen, die zijn eigen kost verdiende, was hij even kinderlijk aanhankelijk en gehoorzaam als toen hij voor het eerst vol trots aan de hand van zijn moeder naar school stapte.

Aan dat alles dacht juffrouw Wisman en zij voelde, dat haar leven geen waarde meer zou hebben, als zij na den vader nu ook den jongen zou moeten missen.

Soms stelde zij zich, hoopvol, zijn thuiskomst voor; zij zag hem terugkeeren, vermagerd, ouder geworden, maar ongedeerd, om opnieuw haar steun te zijn, zooals hij ondanks zijn jeugd reeds geruimen tijd was geweest; dan weer fluisterde een geheimzinnige stem haar in, dat zij voor de laatste maal zijn zonnig gezicht had aanschouwd en het was haar, alsof die enkele gedachte haar hart moest doen breken.

Haar rustige trekken weerspiegelden haar gedachten niet, alleen staarden haar oogen soms, alsof zij in een heel ver verschiet iets ontdekten, wat voor anderen verborgen bleef; dan vervulde het drukke spelen en lachen van de jongere kinderen haar met lichten wrevel, alsof zij daarmee tekort schoten in liefde voor den afwezigen ouderen broer. Zij behoorde niet tot degenen, die hun zorgen afschudden, wier leed bij oogenblikken verdrongen kan worden door indrukken van buitenaf; het hield haar beet met stevigen greep, waaraan zij zich niet ontworstelen kon; na weinige weken was het haar aan haar slapen vergrijsd en het heldere licht van haar oogen verdoft, al deed zij even nauwgezet als vroeger al haar plichtjes, al wist zij zich terwille van de kinderen een schijn van onbezorgdheid te geven, als zij haar belangstelling voor haar aangename en verdrietelijke ondervindingen vroegen.

„Je ziet er slecht uit!" merkte haar zuster eens op, de eenige, met wie zij wel eens over haar hopen en vreezen sprak.

Zij antwoordde niet.

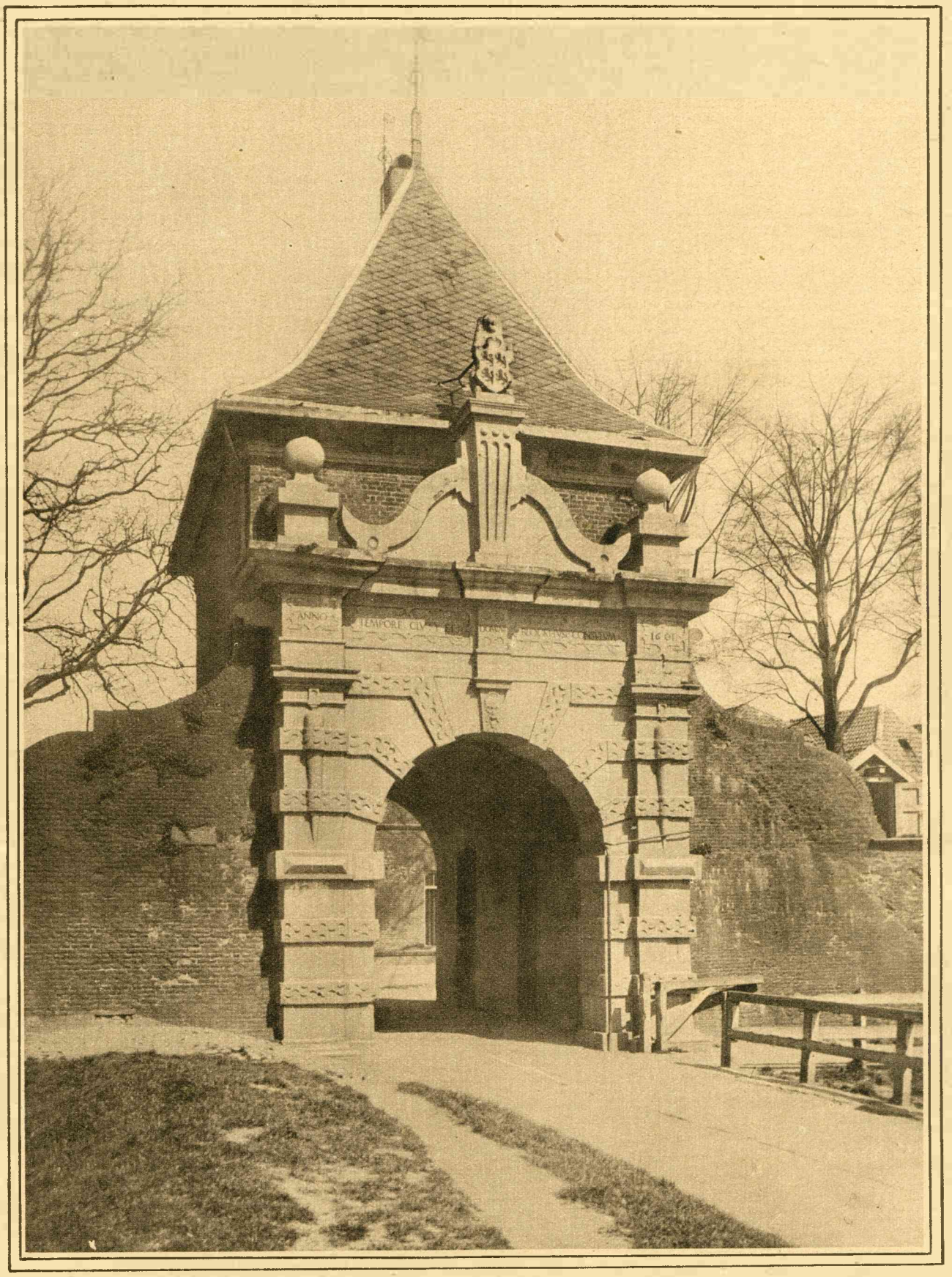
„Scheelt er wat aan?"

„Neen niets!"

„Je bent bepaald mager geworden!"

„Ik ben toch heel wel."

„En grijs ook."

DE FRAAIE VEERPOORT TE SCHOONHOVEN

welke door subsidie van het Rijk uit haar bouwvalligen (doch nog oorspronkelijken) toestand gered zal worden. De poort is een der laatste overblijfselen van de voormalige verdedigingswerken van de stad Schoonhoven, dateerende van 1601. Het geldt hier een inderdaad zeer schoon bouwwerk van een soort zooals men er in den lande slechts zeer weinig meer aantreft.